

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(Br.) Velt.
Lv.

FÖRSYNENS SKICKELSER

ELLER

TAG GUD TILL HJELP.

of
C. A. Engström

I

DEN MISSLYCKADE PRESTEN

ELLER

KALLE MAGNUSSONS BARNDOM.

VERKLIGHET I VÅRA DAGAR.

GEFLE 1887.

GEFLE-POSTENS TRYCKERI.

Förord.

Mången anser att bönen bör vara människans käraste selsättning, men hur förstå det? Jag har bedt människor om råd och hjälp, från de lägsta till de högsta, men icke ens fått ett svar, hvarför då bedja? Någon torde invända, det är till Gud vi framför allå andra skola bedja. Låt oss undersöka. Vi veta alla, genom bibliska traditioner, att Gud genom syner och drömmar visat en och annan del, som den i bönen bedt om. Är detta sant? Hvad skall man tro? Har sådant skett förr, måste det äfven kunna ske i vår tid. Jag har aldrig triflat derpå, men önskat få se det.

Nu går jag verkligheten deraf till mötes. Se derom i afdelningen III, "**Nya öden samt kärlek eller skoj**", der följande vers är tagen.

Är det för min skuld hon lider? Låt mig det i drömmen se.
Store Gud! Att jag ej strider mer emot att löftet ge.

Drömmen var märkvärdig.

Redan följande dag gick en del deraf i fullbordan och sedan mera. Jag har försökt omintetgöra detta på alla möjliga sätt, men förgäfves. Då den i drömmen befällande rösten sade: "bjud alla", så vill jag se, hvad det innebär.

Till Eder, församlingslärare, vänder jag mig först, med det jag har att bjuda på, med det hoppet, att I kungören på bästa sätt berättelsens utgifvande samt i församlingarna talen vid några skollärare, som samla flere läsare m. m. Genom lottning har jag kommit till det resultat, att halfva behållningen skall tillfalla hednamissionen.

Första afdelningen läses fritt af alla. Känner någon sig deremot efter läsningen manad att bidra med något öre, lemnas det till skolläraren eller presten, hvilken sänder de samlade skärfvarne till pastor **A. Akerblom** i **Elfkarleby församling, Elfkarleö**, dit alla requisitioner bör ställas. Andra afdelningen är redan tryckt. Några ändringar skulle der varit gjorda, men det är nu för sent, hvilket torde ursäktas.

Östana den 7 Maj 1887.

C. A. Engström.

Allt hvad vi på jorden finner
Styres af en allmagtshand,
Sorg och nöd, som mången vinner,
För oss till ett bättre land.

Här i denna jämmerdalen
Gå vi blott en liten tid,
Men i ljusa himlasalen
Få vi evig ro och frid.

Så sjöng den misslyckade prestens farfar. Det enda hoppet han egde, var att efter döden finna lugn och ro. Något af detta lifvets goda hade han icke fått, annat än en försvarlig barnskara att försörja och de fingo icke något från hemmet, då de måste ut i verlden för att sjelfva bana sig väg genom lifvet. Må de döda hvila i ro. En af den hädangångnes söner torde det roa läsaren att följa något, hvilken hette Magnus och äfven började sin bana i sin födelsebygd Turinge. Det gick icke så lätt på den tiden, som i våra dagar, att samla ett litet kapital, ty lönen eller dagspenningen var då långt sämre än nu, hvarför han måste genom inrop på auktioner sätta sig i skuld för litet gammalt skräp, som han möjligtvis kunde hjälpa sig fram med en tid, och nödvändigt måste hafva, då han genom äktenskapet försökte få sig ett lugnare hem, än att tjena dräng och mången gång få det sämre än djuren. Vid Nyqvarns pappersbruk nedslog han sina bopålar, hvilket då såg ut att blifva församlingens bästa inkomstkälla för så väl honom som andra. Der hade han varit från hösten till emot midsommar följande år, då hans lilla hushåll ökades från två till tre. Den sjunde juni 1858 fick han en liten son att försörja, som sedan erhöll namnet Karl. Då den lilles fader hette Magnus må vi kalla sonen Karl

Magnusson, som äfven med tiden skulle blifva karl, ifall han fick lefva så länge. Ehuru det var i högsommaren, då allt stod klädt i högtidsskrud, så var det därför icke sagdt att det skulle blifva en Linné (blomstervän) eller någon sådan storkarl. I den torftiga ställning, som han kom till verlden, var det nog om han kunde träda i sin faders fotspår och förtjena sitt bröd för dagen.

Efter som barnen ökades för Magnns blef det naturligtvis svårare att komma fram med hans lilla dagspenning. Då han insåg det, beslöt han att blifva torpare, ehuru han derigenom måste öka sin skuld för att förskaffa sig redskap att sköta åkerbitarne med. "Djerft vågat är halft vunnet", tänkte han, och sämre än det var i hans föräldrahem kunde det icke blifva, ty der var icke så många brödbitar öfver alla dagar till en följande. Vid Berga i Vårdinge fick han mottaga ett torp för att gå ett par dagar i veckan i herrgården, och behöfde således icke så mycket kontanta medel att börja der. Bergholm hette torpet och låg nära en liten insjö, med en liten trädgård omkring stugan, så der var icke otrefligt att bo, ehuru furuskogen på ena sidan nog såg dystert och mörk ut. De små åkerbitarne voro vanskötta och af mindre värde för en nybörjare, som icke har någonting att lefva af medan han väntar på skörden. Ju flera år han får vänta på ersättning för fliten, desto mer kännes tyngden af arbetet. Så var det för Magnus. Han arbetade, sådde och hoppades, men allt förgäfves. Om någonting af skörden såg lofvande ut, så frös den bort innan den blef mogen, hvarför det mulnade rätt bra på deras lefnads himmel. Frostn kom nemligen tidigare der än på andra ställen, ty marken omkring åkerbitarne var för mycket kall af källsyror, som hindrade den att under sommaren blifva uppvärmd. Hade det varit någon der, som haft medel att dika ut vattnet, så hade felen snart varit afhjelpta, men nu var det ett dåligt ställe, som icke lönade mödan att arbeta på. De gamla fruktträden stodo äfven liknöjda, som om

ingenting försiggick omkring dem. Nu fingo de både gödning och skötsel, men med samma resultat. De hade förut varit bortglömda, hvarigenom de nu i sin tur tycktes glömma sina vårdare. Blott ett enda bar frukt. Mången trädgårdsmästare torde sakna så stora och granna äpplen, som detta träd bar, men de voro odugliga. De dugde icke att torka och begagna till soppor, som sötare fruktsaker. De voro för sura, så att det åtgick för mycket sötsaker att få dem smakliga till föda. Det var vinterfrukt, som ju står i högre pris än sommarfrukten, men icke tänkte de på det.

Ej ha' de i sin barndom läst eller i ungdomsdagar,
Att det för människan är dyrt och kärt, att veta naturens lagar.

Visserligen fans det skolor i deras barndomstid, men icke voro de så väl utrustade, som dem vår tids barn besöka, och för ungdomen på landsbygden fins i våra dagar ganska få ställen, der de kunna hemta kunskap om saker och ting, som blifva dem nyttiga i lifvet, hvarför man icke kan begära så mycket af de hädangångne. Icke hade de lärt så mycket, men så lärde de sin lille son dess mera, hvilken började springa med litet öfver allt och kanske liksom en befallningsman ville befalla i stället för att deltaga i de behöfliga göromålen. Gjorde han icke något annat, så kunde han likväl gå i vägen och vara till besvär. Mången gång frågade han mamma hur snart det skulle blifva några godare äpplen än den sura vinterfrukten, hvilken var så elak att bita uti. De svar han erhöll af henne torde icke blifva så lätt att upprepa:

Enär mamma länge hoppats,
Att någon lön för fliten få
Och hvarje vår, då träden knoppats,
Hon trott sitt hopp uppfyllas må.

Medan Kalle väntade på goda äpplen och mamma hoppades att det skulle blifva sådana, förflöt tiden så att Kalle fick börja på att gå i skola. Huruvida

han tyckte det var roligt, att gå i skolan och räkna kulor på träpinnar samt stå långa stunder på dagen i ett hörn af skolan med händerna på ryggen för att lära sig a b c på de stora tabellerna, som hängde på väggen, och smaka käppen, som begagnades till pekpinne, ifall han någon gång kom att se för högt och fästa ögonen på de granna rosorna, som voro på tapeterna uppe vid taklisten, må läsaren efter behag döma. Det må dock tilläggas, att han icke glömde rosorna på åker och ång:

Ty det var Kalles största fröjd och därför gick kan ofta nöjd,
 På åker och kring backar.
 Allt han beundrade och såg, i växt, i djur, så hög som låg,
 Ja myror uti stackar.

Ingenting föraktade han. Allt fäste hans uppmärksamhet, hur ringa ting det än var, såväl å land som sjö.

De små fiskarne, som han såg, gick ofta nästan upp på torra landet och dessa hade han lust att fånga. Icke för att döda dem, men för att hålla dem fångna för någon stund i någon gjord håla, för att kunna betrakta deras rörelser något bättre än i öppna sjön der de så fort försvunno för hans forskande blickar. Hur skulle han fånga dem? Hur han funderade hit och dit kom han på en idé, som han snart gjorde verklighet af. Genom att i den lösa sanden vid sjökanten göra små gropar, med en liten ingång från sjön trodde han någon liten fisk skulle blifva nyfiken och vilja bese hans storartade arbete. Så skedde äfven, ty följande dag hade han flera små fiskar inne i den gjorda dammen. En hade gjort ett olyckligt hopp och kommit upp på torra landet och låg död, hvartör han gaf de öfriga friheten och fylde igen dammen. Icke hade han hjerta att se någon skapad varelse dö för hans nöje.

Medan Kalle i all sin barnslighet studerade i naturens stora bok, funderade hans pappa på att byta om ställe för att om möjligt få något, som var bättre än det usla Bergholm. Ännu en gång tänkte

han försöka lyckan, ehuru icke utom socknen, men väl till en annan herrgård. Ehuru det stället hette Lilla Åtorp och hörde till Morstaberger så var det likväl större än Bergholm, ty nu skulle han göra tre karldagsverken i veckan på herrgården och hjon-dagsverken dessutom. Men så var det icke farligt att frosten i förtid förstörde någonting, ty det låg högt och derigenom tort och varmt. Några fruktträd funnos icke der, men det gjorde icke någonting, ty vid Bergholm hade de, nog kostat på fruktträden, men icke fått någon ersättning därför, så att det var icke lönande att göra om. Som minne af det förra stället togo de dock ett litet päronträd derifrån och satte vid det nya, ty det skulle blifva roligt att ha, ifall det ville växa.

Att uppmärksamt följa händelsernas gång i alla dess detaljer skulle blott göra berättelsen lång och tråkig, hvarför de första åren efter den gjorda flyttningen må fara oförmärkt förbi.

Några år efter tillträdet af Lilla Åtorp inträffade några svåra år då rågmjöl knapt stod att få för penningar och hvarifrån få dem, då ingenting fans att förvandla till mynt. "Då nöden är som störst, är hjälpen som närmast" och det besannades äfven nu.

För att slippa taga spanmål att bränna bränvin utaf, hittade någon på, att renmossa skulle duga dertill. Då kunde säden inbesparas och många människor få sin bergning med att samla mossa, hvarför det tillkännagafs för allmän täflan. Det blef lif i spelet. Bergen hvimlade af folk, ty alla tycktes behöfva förtjena. Om nätterna samlades mossan medan den var fuktig och om dagarne torkades den och vägdes. Torr måste den vara för att kunna läggas i stackar, om den icke skulle blifva förstörd, ty en sådan mängd, som der togs, kunde icke komma till bränneriet strax, enär sjöar och kärr icke voro körbara förr än på vintern. Då det betalades tio öre lisp. förtjenade mången rätt bra, hvarför det blef en god hjälp i den svåraste tiden. Men det varade blott

en kort tid tid, ty det kom bud, att bränvin af mossa var skadligt att förtära, hvarför mosstagningen blef instäld. För att icke låta allt blifva bortskänkta penningar, kördes det, som var lättast att komma efter, till Hjortsberga, för att tjena kreaturen till föda. Det mesta fick dock ligga och ruttna.

Hvad skulle nu de fattige göra? Ingen vill hafva något arbete gjort då nöden står för dörren och det bäst behöfves. Att vara torpare vid sådana tillfällen är långt sämre än att vara statdräng, ty denne har sitt bestämda för året, men torparen får nöja sig med som det blir, hvarför Magnus icke då hade för roliga stunder. Hvad skulle mor taga till matsäck åt dem, som voro i herrgården och skolan, då ingenting fans, utan att förtjena till det? Stackars moder! Många ville hafva mat och ingenting fans att få. Kalle, som var störst af barnen, fick en dag följa med mamma till källaren för att om möjligt få reda på några potatis, som blifvit kvar i jorden och varit försmå att sätta på våren. Dessa, små som ärter och bönor och dertill beväxta med en fots långa groddar, blef en middag för Kalle, som icke mången torde afundas honom. Kokas skulle de förstås innan de dugde äta, men det behöfdes nog, ty litet salt samt bröd utaf mossa var det enda han, jemte syskon, fick till dem.

Nöd, till bröd

Mor mossa tog af berg

Och deraf gjorde bullar, som gaf i benen mærg,

De voro dock ej lika

Köttbullar hos de rika,

Som de så ofta göra en läckerbit utaf.

Så sjöng Kalle sedan han började förstå eländet och kunde sätta det på vers. Stackars moder! torde läsaren med Kalle utbrista, enär en hvar kan förstå, att då det är smått om allting annat, det så mycket fortare minskas på brödspettet. För att få några flera kakor af den smula rågmjöl, som var möjligt att få, kom kalles far och mor öfverens om att taga

renmossa och torra samt krossa sönder till fint mjöl och blanda i det äkta mjölet. Brödet smakade nog bra, för den tomma mogen, fast det till en god del bestod af mossor, men hur det var med dess närande kraft som föda, torde bäst öfverflödets barn kunna säga, om de skulle byta ut detta mot sitt goda bröd. Tänk om någon fått det i dagen då, som kunnat begagna en så viktig sak för skämt. Nog voro de rädda för det. Men det var ju ingen som visste det utom lille Karl och han var ju en tyst åhörare af sin pappas och mammans samtal och åskådare af deras verksamhet. Icke förstod han då eller kunde förstå eländet och göra något deremot, om ock han såg deras allvarsamma anleten. Då han jemte en yngre syster gick i skolan kunde han icke så noga veta hvad som skedde hemma, men att det icke stod rätt till, det såg han tydligt. Hans tankar stodo icke så stilla, som läsaren kanske tror. Att för honom se hur de andra skolbarnen smorde sig med smörgås, ägg och hvetemjölspannkaka m. m., så väl middagsgår, som lofstunder, var allt bra hårdt, då han jemte syster icke hade en bit bröd, utan måste springa en fjerdedels mil om middagstimmarne för att komma hem och få litet gröt eller välling nästan utan mjölk. Hur mången gång blef han icke utskjuten från lekarna därför att han hade för dåliga kläder. Staccars Kalle! Icke förstod han att högmodet följde öfverflödet i spåren. Om jag ock skall försöka allting, så skall den dag komma, då pappa och mamma slippa blanda mossor i brödet. En gång blir jag stor, var hans barnsliga tankar. Den dagen skulle nog komma, då han icke skulle blifva förskjuten af dem som ansåg honom för ringa. Hur det skulle gå till, hade han icke klart för sig, men om han kunde få bli prest så...

Prest, ja bäst,
 För mig det skulle blifva;
 Det var min tanke i mina barndomsdär.
 De förtjena pengar, mor sa, »af rena slängar»
 Och blott en enda dag i veckan fatta tag.

Då kunde han icke veta hur presten hade det, men hans mamma kunde tala om hur stor egendom han hade, utan att göra dagsverken åt någon. Han skulle hafva dagsverken och det af hela socken samt stor lön dertill, bara för att predika litet i kyrkan om söndagarne. Det öfriga en prest har att göra förstod hon icke stort mera än lille Kalle. Nog hade hon rätt, då hon skildrade öfverflödet hos denne och fattigdomen hos sig eller andra och det var nog för Kalle att få håg för det presterliga kallet. För honom skulle öfverflödet blifva bra. Han skulle uppsöka och hjälpa de fattiga, han skulle undervisa dem, som det anstod en prest, så nog skulle han blifva en aktad församlingslärare. Hur han bygde sina luftslott, troende att allt skulle gå lika lätt att genomföra, kom med tiden någonting emellan, som kom honom att glömma det presterliga kallet.

Dock återtaga vi berättelsens tråd, ty ännu hade han icke slutat skolan. Mången föraktade honom visserligen der, men det var icke alla. Isynnerhet en gosse, något äldre än han sjelf, delade icke de andras åsigt. Han blef Kalles bästa vän.

Denne var hemma vid Myssön, en ö uti sjön Yngen och hörde till Sjuenda herrgård, hvarför han gick der i skolan, ehuru han hade bra långt att gå. Hans namn var Carl Gustaf Johansson och finnes ännu i Vårdinge församlings kyrkbok, som en borgen för att berättelsen är sann och icke diktad. Denne hade sina tankar riktade åt annat håll än till lekarne vid skolan. Liksom Linné gick han ut i gärdesbackar bland träd och blommor för att bese dess fägring och hade sitt nöje deraf. Som en blomma var han. Stillsam och lugn. Sällan blef han ond på någon om ock han hade skäl dertill. Ensam ville han dock icke gå. Sällskap var äfven honom kärt, ehuru han ofta drog sig bort från den stojande leken. Kalle Magnusson fick han ofta med på sina vandringar, hvarför de snart blefvo vänner af bästa slag. Som de en dag sprungo omkring i den stora tomtbacken utanför skolan, satte de sig i skuggan af några stora ekar, som der var godt om och är väl ännu. Vårterminen var då nära sitt slut. Något förtroligt samtal hade icke förut egt rum dem emellan. Nu, då skilsmessan var så nära, kände de redan inom sig, att de skulle komma att sakna hvarandra, hvarför denne sade till Kalle:

»Få se om vi träffas något mera.»

»Det få vi nog, men inte kan det väl vara så säkert.»

»Hvad det vore roligt att få dö nu.»

»Dö nu! I så unga år. Nej det vill icke jag, här som är så vackert bland blommorna. Den som kunde skrifva vers om dem och besjunga dess fägring, liksom dem vi läsa om i skolan.»

»Det vore nog roligt, men när det är så mycket blommor här, hvad skall det då vara deruppe?»

Der allt, som sköna blomman är och ingenting försvinner,
Emot den ändring tiden här, för med då den upprinner.

Längre hunno de icke i sitt samtal förr än andra barn hade fått syn på dem och sprungit dit för att se hvad de hade för sig. Skolklockan ringde äfven och gjorde slut på lofstunden, hvarför alla försökte komma först till skolan. Många stunder kunde de icke sedan få träffas, ty terminen var för nära sitt slut och hur det sedan skulle blifva, visste ingen annan än den, som vakar öfver minsta grand, så väl som öfver skolbarnen.

Blott några veckor hade förflutit, då Kalle fick höra att hans vän drunknat, den 27 augusti 1866. Han hade gått till sjöstranden för att meta fisk, men der fått någon svimning, så att han fallit i vattnet och derigenom blifvit död. Då han påträffades af sin fosterfader, hvilken tyckte att han dröjde för länge och därför gick för att söka honom, låg han med metspö i handen på blott några tums djupt vatten. Han hade således gått för att se de myckna rosor, hvars skönhet aldrig försvinner, som han var säker skulle finnas der ofvan.

Att hans snara bortgång icke var någon ros för Kalle kan läsaren förstå, enär de voro verkliga vänner och ingen fans, som kunde blifva det han var. Följande termin var han borta och sedan för alltid.

O, min bästa barndomsvän! Hit du kommer ej igen.
Men jag skall dig en gång hinna, rum i grafven alla finna.
Liksom korn i jorden gro och ge växten lif, vi tro,
Menskan ock förklarad blifver, fastän mången annat skrifer.

Åter låta vi något år fara oförmärkt förbi. Som läsaren redan känner var Kalle störst af barnen vid Lilla Åtorp, hvarför han äfven först blef anlitad att göra någon nytta. Mången skoldag drogs in, för nu skulle han börja gå i herrgården. Der skulle han studera till prest, ehuru han icke fylt tolf år. Hade han någon lång utanlexa i svenska historien eller geografien, då var han gerna hemma, för att gå till herrgården, om han fick löfte dertill, ty de långa utanlexorna var han rädd för. Var det en dag, då svensk skrifning förekom, då han med egna ord fick återgifva något om äppleträdet o. d., då var det icke utan knot han lydde.

Dock var detta utaf nöd och han lydde pappa,
Äfven han behöfde stöd och mor som trasor lappa.

Hemmet hade just icke under den gångna tiden blifvit något rikare, undantagandes på skulder samt att barnens antal ökats. Hur arbetade icke både hans far och mor och ändå hjälpte det icke. För den som icke har någon tur här i verlden, hjälper det icke att bjuda till. Det såg tydligt Kalles föräldrar. Icke växte det lilla peronträdet, som de togo med ifrån Bergholm, inte fingo de någon frukt att tala om medan de voro der, då deremot de som kommo efter fingo för både hushållet och till salu. Det menade båda, att orsaken var ingen annan, än

att lyckan var med dessa bättre, troende att Gud icke ville gifva dem så stor lön för arbetet, som deras efterträdare. Icke förstodo de, att de gamla fruktträden behöfde många år på sig innan de kunde gifva ersättning för den skötsel de erhållit. Derför finge andra skörda frukten af det arbete, som de skulle åtnjutit, blott de icke fällt modet, utan något längre troget arbetat. Lönen hade nog kommit och det snart. Kalle hade ögonen öppna för allt som skedde omkring honom, ehuru han icke kunde förstå allt. Nöden i hemmet, öfverflödet hos andra torde han mest observerat. Att höra och se sin moders bekymmer, då det nödvändiga fattades, gick honom till hjertat, hvarför han lofvade att nu sluta och vid mognare ålder fortsätta skolan. Så tänkte Kalle, och i det hade han nog rätt. Då han icke hade så stort förstånd eller fullt förstod hvarför han nu gick i skolan, trodde han sig kunna göra bättre gagn af undervisningen vid mognare år, och nu i stället hjälpa föräldrarna. »Svenska Veckobladet» blef sedan det enda han hade att förströ sig med, hvilket hans far jemte några andra tagit för att få se hvad som skedde ute i verlden. I biblioteket vid kyrkan skulle nog finnas böcker att få låna för intet, men icke tordes Kalle gå och låna böcker, förr var han allt utan. Utan kunde han gerna vara, menade far, då han icke ville höra efter att få låna. Mor, som alltid varit litet hjälpsammare, tyckte far kunde gå och göra början, så skulle det nog blifva råd med att byta om. Som han icke hade lust med det, blef det inga böcker utaf, hvarföre Kalle måste söka förströelse på annat sätt.

Vid Grönäng, en liten bit ifrån Lilla Åtorp, bodde en skräddare, hvilken der planterat mycket unga fruktträd. Enär han rådde om bitarne, så hade han anlagt gångar mellan träden och sandat dem ordentligt, hvarför det såg inbjudande ut. De unga trädens grenar måste stödjäs, för att icke brytas sönder af den mängd frukt de buro. Dit beslöt nu en af Kalles nya vänner att gå en qväll och köpa litet för bästa pris, hvarför han ville hafva Kalle med för att slippa gå ensam. Kalle var dock icke hågad därför, ty att taga något, sam icke hörde honom till, var han icke med om och aldra minst stod det i hans håg. Kalle var förstås tokig, som icke hade lust att följa med på ett sådant företag, och det ville han för ingen del höra. »En gång är ingen gång och två gånger är en half», är herrgårdsspråket, som Kalle nu kände något af och skulle han hafva någon kart med, så fick han nog bjuda till så godt han kunde, hvarför båda följdes åt en höstafton till ofvannämnda ställe. Som båda voro nybörjare i denna konst, så höllo de sig allt så långt som möjligt ifrån boningshuset fast der icke var så mycket att få.

Om deras små hjertan slogo tiodubbla slag vid ett sådant tillfälle, må läsaren icke falla i förundran öfver, ty som de gingo och i mörkret kände efter frukten, med tankarna fästade på förretningen, samt lyssnande om någon skulle homma, blixtrar det till ifrån horisonten. Åskan gick nemligen i ett aflägsset fjerran, hvarför ljungelden syntes i den mörka qvällen, som ett helt

eldhaf. Båda något åskrädda, skördade icke så mycket. De gingo något fortare hem än de hade tänkt. Att det gaf intryck hos Kalle, som han icke lätt kunde glömma, är ingenting att undra öfver:

Ty far och mor ha honom sagt,
Att Gud med allting hafver magt
Och med ett enda slag kan krossa,
Men äfven den betrycktes boja lossa.

Fångsten blef ringa och glädjen likaså. Minnet af afttonens blix och dunder låg ständigt som i öppen dager för Kalle. Dock ljusnade det något för honom, ty i stället för att valla korna, fick han ofta gå till trädgården och hjälpa trädgårdsmästaren med hvad han kunde. Kanske var det af stor betydelse för framtiden. Alltid var det någon blomma eller bärbuske, som icke passade i trädgården, utan upptogs och bortkastades. Några sådana tog Kalle hem, för att sätta vid torpet. Att de der skulle komma att växa lika bra som vid herrgården, var då säkert, ty nog skulle de få lika mycket gödning som trädgårdsmästarens, ehuru han hade något lösare och bättre jord. För att få rum med mycket gödsel, gräde kan groparna bra stora, hvori han satte buskarne. På det de icke skulle behöfva vänta på näring, utan fort blifva hemmastadda på det nya stället lade han rena ladugårdsgödseln på buskarnes rötter oah täckte öfver med jord. Följande vår slog visst bladen ut och visade de inneliggande blomknopparne, till icke så ringa glädje för Kalle, men det varade blott en kort tid. Både blomknoppar och blad föllo af och när tiden kom, att bären skulle varit mogna stodo buskarna torra, hvarför de måste skäras bort. Rötterna voro visst friska, så att det sedan slog ut nya skott, men växa ville de icke, hvarför något fel måtte varit begånget.

Till Morstaberger hade under tiden kommit ny husbonde och denne ökade ut trädgården — hvilken förut icke var så stor, men tillräcklig att försköna gårdens omgifning — med ett par hundra bär- och fruktträd. Emellertid fick Kalle vara med och sätta dem, så nu fick han se hur trädgårdsmästaren satte sina träd. I stället för att lägga gödseln på trädets rötter förbjöd han det strängt. »Lägg först litet af den lösa jorden i botten på gropen, innan du sätter trädet, samt litet ofvanpå rötterna, så att ingen rot är bar, ty rena gödseln på trädets rötter förbränner det så, att det står i flera år innan det börjar växa, ifall det icke dör.» Det var orsaken. Hade bärbuskarne blifvit satta efter trädgårdsmästarens föreskrift, så hade de nog växt bättre, men då Kalle icke hade någon kännedom om dess behandling, gjorde han så godt han förstod. Icke hade hans pappa tid att hjälpa honom och icke ansåg han det lönande, att kosta på något för herrgårdens räkning, ty innan han visste af någonting kunde han vara färdig att flytta igen. Det hade han sett prof på förr och det kunde snart hända igen.

Den hittade bisvärmen.

Fjorton dagar efter midsommar, ett år i början af 1870-talet, var Kalle och far ute och gräfde diken omkring en bit åker, som var afsedd att så råg på, närmare hösten. Solens strålar brände rätt dugtigt emot den höga tallskogen, hvadan en stunds svalka i skuggan icke varit att förakta. Huruvida Kalle hade något ärende inåt småbuskarne, som stod närmast åkern, eller ej, kan väl icke för läsaren vara af så stor betydelse. Det må vara nog, att han tog sig friheten och gick. Då han gått några steg framåt, än seende på blommorna än lyssnande till småfoglarnes qvitter och insekternas surrande, blef han varse en bisvärm högt uppe i en tall nära intill der de gräfde, hvarför han ropade:

»Pappa! Kom hit ska' Ni få se, så mycket getingar!»

Någon bisvärm hade han förut aldrig sett, men trodde likväl att det var en sådan, ehuru han sade att det var getingar.

»En bisvärm!» ropade far, då han fick se den hänga på tallgrenen, liknande kullen af en stor hatt. Litet brådska var det förut, men nu blef det värre, för att få bien ur tallen innan de flögo sin kos. Det svåraste af allt var, att de sutto så högt, att brandstegen icke räckte upp till dem. Då den väl var fastgjord, så att den stod stadigt tog far bikupan i ena handen och en slef i den andra samt ett lakan under armen och steg upp samt nådde dem lyckligtvis, då han stod med ena foten på öfversta stegpinnen. Väl kommen upp, vände han kupan upp och ned, under de hängande bien och makade löst hela svärmen med slefven ned i kupan samt lade lakanet öfver tills han kom ned. Kupa hade han nyss förut skaffat sig, i hopp om att få en svärm af någon, och kom den nu väl till pass. Då qvällen kom, flyttades kupan till stugan.

Ett år senare var det icke blott en, utan tre dugtiga bikupor. Det var något för kalle att se, hur de flögo ut och in hela dagen, om vädret det tillät, utan rast eller ro; hans tankar kommo att stanna vid en liten vers, som stod på ett söndags-skolekort, hvilket han erhållit när han gick i söndagsskolan. Den enkla versen lydde:

»Se hur de muntra små bien de sjunga,
Gosse och flicka, var icke lat.
Stjäl icke tiden, haf akt på din tunga,
Nyttja den icke till onödigt prat.»

Nog tänkte Kalle följa versens innehåll, men hans läromästare i herrgården voro icke alla belåtna med det. Om de skulle komma öfverens der, var det icke lönt att komma fram med några barnsliga förslag.

Kalle ville som bien sjunga
Och ständigt vara lefnadsglad,
Hvarföre han med ledig tunga
Rätt ofta sjöng en enkel rad.

Hur det går, om Kalle ständigt kommer att sjunga och vara glad, visar nog snart framtiden, hvarför vi icke gå berättelsen i förväg.

Andra hösten, sedan Kalle hittat bisvärmen, blef det kalas vid Lilla Åtorp. Den äldre kupan togs då undan och hade flera kannor honung. Då bröd utaf mossa förut dugde, utan honung, borde väl vanligt bröd med honung vara något bättre. Nog ansåg Kalle det för kalas. Hade hans tankar förut varit höga, så blefvo de icke mindre nu. Att få det lika med patron var nog svårt, men se trädgård och några bikupor skulle han hafva, hvar han än skulle komma att stanna. Om icke gångarne blefvo så väl grusade och sandade fick det nog duga ändå, men träd och buskar skulle nog få sin skötsel. Stackars Kalle! Ehuru han nu var något till åren kommen, bygde han sina luftslott och utmålade framtiden i de skönaste färger. Icke hade han tänkt, att allt kunde göras om intet för honom, då han tänkte ärligt, efter som han tyckte och sjelf genom arbete ville ernå detta. — Genom herrgårdens förderfliga lärdomar, glömde Kalle det presterliga kallet med dess fördelar och lärde sig den ena odygden efter den andra, hvarför det verkligen blef en misslyckad prest af honom.

Der var visst både tal och sång,
Men af en sort, som mången gång,
Jag bäfvat att på papper skrifva,
Och aldrig mer det kan mig lifva.

Så har Kalle sjungit och gör det väl än i dag. Som hans fader icke ville att han skulle blifva annat än torpare och mottaga stället efter honom så nöjde han sig med det. Då kom han åter till trädgården. Vara torpare och icke hafva en trädgårdstäppa, hvad skulle det blifva utaf? Med sådana tankar funderade han med pappa om icke han ville köpa några fruktträd och sätta, liksom patron vid herrgården.

»Jo bevars, bara jag blifver patron, så skall det icke dröja länge. Nu är det omöjligt i brist af penningar och snart kanske är jag färdig att flytta, så det vore icke lönt. Hade patron varit karl för sin hatt, så hade han tagit hem så att det räckt till åt torparne med, om ock han räknat af något dagsverke på dem.

Icke tänke patronen på detta,
Han var ej fattig, som torpar'n, förstås;
I skogen han hade sitt hemvist med rätta
Och der var hans största nöje gudnås.

För skogen hade han köpt gården och när den började blifva slut, blef det skralt med förtjensten, hvarför det gick som Kalles pappa ofta trott, att han snart skulle vara resfärdig. Se derom i afdelning II.

Hvar och en, som läst dessa rader, torde godhetsfullt lemna dem till sin granne o. s. v.

De, som önska följa Kalle Magnusson på hans kärleksäventyr och icke hafva råd att lägga ut 25 öre, kan ju få det för något öre, genom att skaffa någon af sina grannar samma fördel. Många kan läsa en bok.

Sala alltså ihop några öre och läs berättelsen, det ångrar Ni aldrig.

Anmälan.

“Försynens skickelser“ eller “Tag Gud till hjälp“, utkommer i fyra afdelningar och innehåller:

Afdelning II.

“Ugglan“ eller “Kalle Magnussons första kärlek“, 36 sidor à 25 öre.

Afdelning III.

“Nya öden“ samt “Kärlek eller skoj“, 25 öre.

Afdelning IV.

“Seger eller död“, 25 öre.

Dessa roande afdelningar komma tillvidare icke i bokhandeln, hvarför alla requisitioner ställas till pastor A. Åkerblom, Elfkarleby församling, *Elfkarleö*.

